

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИПЛАТАМИ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДІТЕЙ

Досліджено проблеми, які пов'язані з виплатами грошової допомоги при народженні дітей. Запропоновано внести зміни до деяких нормативних актів.

Ключові слова: соціальна політика, народження дитини, допомога, прожитковий мінімум.

Утвердження України як правової держави з соціально орієнтованою ринковою економікою створило об'єктивні передумови реформування державної системи соціального забезпечення населення, в тому числі й соціального забезпечення сімей з дітьми [1].

Однією з умов успішного функціонування сім'ї та виховання дитини, зниження соціальної напруженості в суспільстві є розвиток сфери соціальної підтримки сім'ї та дітей.

Пріоритетами соціальної політики України є перевага загальнолюдських і сімейних цінностей перед іншими, тому країна на законодавчому рівні виділила неповнолітніх дітей та сім'ю, яка їх виховує та утримує, як найбільш вразливу категорію населення.

Україна визнає сім'ю головною структурною одиницею суспільства, головною функцією якої є народження та виховання дітей. При цьому на конституційному рівні гарантовано охорону сім'ї, дитинства, материнства та батьківства. Одним із видів соціального захисту сімей з дітьми є соціальні допомоги.

Правове забезпечення надання допомоги сім'ям з дітьми здійснюється низкою нормативно-правових актів, зокрема Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 22 березня 2001 р. та постановою Кабінету

Міністрів України «Про затвердження порядку призначення та виплати допомоги сім'ям з дітьми» від 27 грудня 2001 р. №1751.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. № 2811-ХІІ громадяни України, в сім'ях яких виховуються та проживають неповнолітні діти, мають право на державну допомогу у випадках та на умовах, передбачених цим Законом та іншими законами України. [2].

Допомога при народженні дитини нараховується, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для дітей віком до шести років, встановленого на день народження дитини. Вона надається у сумі, кратній 30 розмірам прожиткового мінімуму, – на першу дитину; кратній 60 розмірам – на другу і 120 розмірам – на третю й кожную наступну дитину. Виплата допомоги здійснюється одноразово у десятикратному розмірі прожиткового мінімуму при народженні дитини, решта суми допомоги на першу дитину виплачується протягом наступних 24 місяців, на другу дитину – 48 місяців, третю і кожную наступну дитину – 72 місяців рівними частинами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [3].

Розміри виплати допомоги при народженні дитини у 2012 р. такі: на першу дитину з грудня – 28830 грн; другу – 57660 грн; на третю і кожную наступну – 115320 грн.

Допомога при народженні дитини призначається за умов, якщо звернення за її призначенням надійшло не пізніше дванадцяти місяців з дня народження дитини. Допомога при народженні надається одному з батьків або опікуну, який постійно проживає разом з дитиною.

Допомога при народженні виплачується у розмірі, який залежить від того, яка по рахунку дитина в сім'ї – перша, друга, третя і т.д. Також розмір допомоги залежить від дати народження.

Але, аналізуючи ці нормативно-правові акти, ми стикаємося з проблемами правового регулювання – прогалинами та неузгодженістю окремих

нормативних положень. Це може призводити до неправильного правозастосування та спорів з приводу реалізації права на соціальні допомоги.

Сьогодні існують проблеми, пов'язані з рахунком дитини, на яку призначена допомога. Наприклад, перша дитина народилась мертвою, чи буде вона вважатися як перша при народженні другої дитини?

Згідно зі статтями 2.26 і 2.27 наказу Міністерства юстиції України від 18 листопада 2003 р. № 140/5 «Про внесення змін та доповнень до Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні» дитина, яка народилася мертвою, записується в книзі реєстрації актів про народження на підставі лікарського свідоцтва про перинатальну смерть форми № 106-2/о-95. У графі актового запису про народження «живонароджена чи мертвонароджена» зазначається «мертвонароджена». Свідоцтво про народження в цьому разі не видається. У тих випадках, коли смерть дитини настала невдовзі після її народження (навіть якщо вона прожила хоч кілька хвилин), складаються два записи – про народження і смерть, але видається тільки свідоцтво про смерть. У цьому разі підставою для реєстрації народження є медичне свідоцтво про народження (ф. № 103/0-95), а для реєстрації смерті – лікарське свідоцтво про перинатальну смерть [4].

Таким чином, вважаємо за необхідне внести такі зміни до вказаних нормативних актів: «Умови, тривалість та розмір щомісячної виплати визначається з урахуванням кількості живонароджених та усиновлених дітей (враховуючи померлих), які перебували на утриманні батьків до народження дитини». Частина 4 п. 11 Порядку пропонуємо викласти в такій редакції: «Одноразова частина допомоги при народженні в разі її смерті виплачується на підставі копії свідоцтва про народження дитини або витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про народження дитини, копії свідоцтва про смерть, витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про народження дитини для виплати допомоги при народженні дитини, виданого відділом реєстрації актів цивільного стану, чи довідки для призначення допомоги при народженні дитини, виданої виконавчим органом

сільської селищної, міської (крім міст обласного значення) рад». Пункт 11 Порядку доповнити частиною, в якій необхідно закріпити строки звернення за одноразовою частиною допомоги при народженні дитини в разі її смерті. Якщо дитина померла віком до 1 року, то виплата зупиняється з моменту видачі батькам свідоцтва про смерть дитини.

Таким чином, якщо у батьків є свідоцтво про смерть дитини, де вказано прізвище, ім'я, по-батькові, то подальшу дитину слід вважати наступною та призначати допомогу як на наступну дитину. А якщо немає свідоцтва про смерть, то наступну дитину вважати першою та виплачувати допомогу як при народженні першої дитини.

Ще одна проблема, яка не вирішена законодавчо, але є дуже важливою на практиці. Це призначення допомоги при народженні дитини щомісячної виплати на другу і послідуочу дитину в разі її народження в повторному шлюбі одного з батьків.

У ч. 6 п. 3 Порядку призначення та виплати допомоги сім'ям з дітьми від 27 грудня 2001 р. № 1751 вказується, що розмір та строк виплати допомоги, яка призначається одному з батьків дитини, визначається з урахуванням кількості живонароджених та усиновлених дітей (враховуючи померлих), які до народження дитини перебували на утриманні особи, якій призначається допомога, її чоловіка (дружини), крім дітей, від виховання яких зазначена особа (її чоловік, дружина) відмовилась, а також дітей, які передані на виховання іншій особі, та повнолітньої дочки (повнолітнього сина) чоловіка, які не були усиновлені дружиною [5].

Відповідно до ст. 157 Сімейного кодексу України той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь в її вихованні й має право на особисте спілкування з нею. Той із батьків, з ким проживає дитина, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь в її вихованні, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини [6].

У листі Міністерства праці та соціальної політики України від 5 серпня 2008 р. № 3293/0/10-08/5 «Щодо порядку розрахунку допомоги при народженні дитини» вказано, що якщо жінка, перебуваючи у другому шлюбі, народжує дитину, яка у цьому шлюбі є першою, але в цій сім'ї виховуються двоє старших рідних дітей чоловіка, допомога буде призначена як на третю дитину [7].

Якщо жінка, яка народжує третю дитину, перших двох передала на виховання до дитячого будинку, допомога при народженні дитини буде нарахована як на першу дитину.

Вважаємо за необхідне доповнити Порядок нормою такого змісту: «Розмір та строк виплати допомоги при народженні дитини визначається з урахуванням кількості живонароджених та усиновлених дітей (включаючи померлих), які на момент народження дитини проживали та проживають разом з особою (одним із батьків), якій призначається допомога».

Таким чином, якщо діти від попередніх шлюбів виховуються та проживають в цій сім'ї, то допомога при народженні наступних дітей буде призначена як на наступну дитину.

Список літератури:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-ХІІ // ВВР України. – 1993. – № 5. – Ст. 21 (зі змінами та доповненнями).
3. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 52. – Ст. 2365.
4. Про внесення змін та доповнень до Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні : наказ Міністерства юстиції України від 18 листопада 2003 р. № 140/5 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Про затвердження Порядку призначення та виплати державної допомоги сім'ям з дітьми : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1751 // Уряд. кур'єр. – 2002. – № 6.
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-ІІІ // ВВР України. – 2002. – № 21. – Ст. 135.
7. Щодо порядку розрахунку допомоги при народженні дитини : лист Міністерства праці та соціальної політики України від 5 серпня 2008 р. № 3293/0/10-08/5 // Оплата праці. – 2008. – № 5.

Ярыгина Е. П. Правовые проблемы, связанные с выплатами материальной помощи при рождении детей.

Исследованы проблемы, связанные с выплатами денежных пособий при рождении детей. Предложено внести изменения в некоторые нормативные акты.

Ключевые слова: социальная политика, рождение ребенка, пособие, прожиточный минимум.

Yarigina Ye. P. Legal problems related to payment of material assistance in childbirth.

Problems, which are connected with payments of cash benefits after giving birth to a child, are researched. It is proposed to make amendments to some normative acts.

Key words: social policy, giving birth to a child, benefits, cost of living.